

درسنامه عربی هفتم درس اول قسمت اول « قيمة العلم » ص ۴

۱. هر اسمی در عربی یا مذکر است یا مؤنث.
۲. علامت اصلی اسم مؤنث «ة» است؛ مانند: طالِبَة. اما مذکر نشانه ندارد؛ مانند: طالب.
۳. «هَذَا» و «ذَلِكَ» اسم اشاره به مذکر و «هَذِهِ» و «تِلْكَ» اسم اشاره به مؤنث هستند.
۴. اسم‌هایی مثل جَزِيرَة و شَجَرَة چون علامت «ة» دارند؛ مؤنث به شمار می‌آیند.

دو نکته

۱. اسم‌های حروف الفبا در عربی:
الف (همزه) - باء - تاء - ثاء - جیم - حاء - خاء - دال - ذال - راء - زاء - سین - شین - صاد - ضاد
طاء - ظاء - عین - غین - فاء - قاف - کاف - لام - میم - نون - هاء - واو - یاء
۲. حروف «گ، چ، پ، ژ» در عربی نوشتاری (فصیح) وجود ندارد.

تذکره ۱: در عربی عامیانه این حروف کاربرد زیادی دارند به عنوان مثال به لغت‌های زیر دقت کنید

گالَ به جای قالَ (گفت) گریب به جای قریب (نزدیک)

باچِر (فردا) به جای (غداً) اِشْگَد؟ (چند) به جای کَم؟

اِشْلَوِیچ به جای کَیْفَ حَالُکِ؟

کاربرد اسم اشاره در جملات:

اسم اشاره هامون یا نزدیکند یا دورند

نزدیکامون «ه» دارند، همه دورا «ک» دارند

نگاه بکن به شکلش «هذا، هذه / ذلک، تلک»

هَذَا الرَّجُلُ، طَيِّبٌ.

هَذَا الطَّيِّبُ، نَاجِحٌ.

. هَذَا الْوَلَدُ، فِي هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ.

. هَذِهِ الْبِنْتُ، فِي تِلْكَ الْمَدْرَسَةِ.

لِمَنْ هَذَا الْبَيْتُ ؟

ذَلِكَ الْجَبَلُ، مُرْتَفِعٌ.

تذكر ٢ :

برخی اسم های مذکر در عربی با افزودن علامت « ة » به آخر آن ها مونث می شوند مانند :

الطَّيِّبُ : الطَّيِّبَةُ نَاجِحٌ : نَاجِحَةٌ شَاعِرٌ : شَاعِرَةٌ

وَالِدٌ (پدر) وَالِدَةٌ (مادر)

آخر اسم مذکر تاء « ة » بنه تا پدر در جنس گردد چون ننه

اما معادل مونث برخی اسم های مذکر را باید در لغت ها یاد بگیریم . مانند :

أَبٌ (پدر) أُمٌّ (مادر) أَخٌ (برادر) أُخْتُ (خواهر)

وَلَدٌ (پسر) بِنْتُ (دختر) الرَّجُلُ (مرد) الْمَرْأَةُ (زن)

ذَلِكَ (آن) تِلْكَ (آن)

درسنامه عربی هفتم القسم الثانی ص ۷

اسم مثنی: اسمی که بر دو فرد یا دو شیء دلالت می کند .

اسم مفرد بر یکی باشد دلیل و مثنی بر دو تا ای مَش خلیل

نکته ۱: اگر به آخر اسم مفرد یکی از دو علامت « **انِ** ، **ـَینِ** » اضافه کنیم به

مثنی تبدیل می شود . مانند طَالِب + انِ ← طَالِبَانِ (دو دانش آموز)

طَالِب + ینِ ← طَالِبَینِ (دو دانش آموز)

مَدْرَسَة + انِ ← مَدْرَسَتَانِ (دو مدرسه)

مَدْرَسَة + ینِ ← مَدْرَسَتَینِ (دو مدرسه)

نکته ۲: هر اسمی که آخر آن « **انِ** » داشته باشد مثنی نیست . اسمی مثنی است

که با برداشتن علامت « **انِ** » شکل مفرد هم معنی با آن باقی بماند .

مانند : کُرْسِیَّانِ : با حذف « **انِ** » کلمه کرسی باقی می ماند .

بنابر این کلماتی مثل : **الإنسان** ، **الایمان** ، **شیطان** ، **نسیان** ، **رمان** ، **بستان** ، **لسان** ،

إحسان ، مثنی نیستند .

نکته ۳: برای اشاره به نزدیک اسم مثنای مذکر از « هذان » و برای مثنای مؤنث از « هاتان » استفاده می کنیم .

هذانِ وُلدانِ : این ها دو پسر هستند هاتانِ بنتانِ : این ها دو دختر هستند
هذانِ صَفَّانِ : این ها دو کلاس هستند . هاتانِ شجرتانِ : این ها دو درخت هستند

نکته ۴: هذان و هاتان گاهی به صورت « این » ترجمه می شود .

اگر بعد از اسم اشاره « هذان ، هاتان » اسمی بیاید که اول آن « ال » داشته باشد اسم اشاره به صورت مفرد یعنی « این » ترجمه می شود .

هذانِ الْوُلدانِ ناجحانِ : این دو پسر (پسران) موفق هستند .

هاتانِ الشَّجَرَتانِ جمیلتانِ : این دو درخت (درختان) زیبا هستند .

هذانِ الصَّفَّانِ ، کبیرانِ : این دو کلاس (کلاس ها) بزرگ هستند .

هاتانِ المَرَّاتانِ ، مسرورتانِ : این دو زن (زنان) خوشحال هستند .

با توجه به نکته بالا می بینیم که در المعجم کتاب درسی شما برای « هذان ،

هاتان » سه معنی ذکر شده است . « این دو ، این ها ، این » .

نکته ۵: اسم اشاره دور برای اسم های مثنی در کتب درسی شما کاربرد ندارد .

درسنامه عربی هفتم القسم الثالث ص ۱۱

انواع اسم در زبان عربی : **اسم مفرد**، **اسم مثنی**، **اسم جمع** : اسمی که بر بیش از دو فرد و دو شیء دلالت می کند. که بر سه نوع تقسیم می شود .

۱: **جمع مذکر سالم** : اگر به آخر اسم مفرد مذکر یکی از دو علامت « **ونَ** ، **ینَ** » اضافه شود جمع بسته می شود . کاتبونَ ، کاتبینَ (نویسندگان)

مانند : طالب + ونَ ← طالبونَ (دانش آموزان) با افزودن « ونَ » چون شکل مفرد آن تغییر نکرده به آن جمع مذکر سالم می گویند.

تذکر مهم : اسم هایی که به انسان و صفات آن مربوط نمی شود با « ونَ و ینَ » جمع بسته نمی شوند . مانند : کتاب ، بیت ، مفتاح ، صَفّ و این کلمات به صورت **مکسر جمع** بسته می شوند.

۲: **جمع مونث سالم** : اسم مونث با « **ات** » جمع بسته و جمع مونث سالم نامیده می شود.

مانند : معلمة : معلمات

یاد آوری : اسمی که آخر آن « **ة** » دارد ابتدا علامت « **ة** » را حذف می کنیم بعد علامت

« **ات** » را اضافه می کنیم . مانند : طالبة ← طالب ← طالبات

نکته ۱ : برای اشاره به اسم های جمع (مذکر سالم و مونث سالم) از اسم اشاره « **هولاء** »

برای نزدیک و « **اولئک** » برای دور استفاده می کنیم .

هولاء لاعبونَ : این ها بازیکن هستند . **هولاء** لاعباتُ : این ها بازیکن هستند

اولئک جالسونَ : آن ها نشسته اند . **اولئک** جالساتُ : آن ها نشسته اند.

نکته ۲: «هولاء، اولئک» در اشاره به جمع مذکر و مونث مشترک هستند. و این اشاره ها برای کلماتی که بر جمع های انسان و صفات آن ها دلالت دارد به کار می رود.

مهم: جمع هایی که بر غیر انسان (اشیاء) دلالت کند برای اشاره آن ها از «هذه و تلك» استفاده می کنیم. این نکته در کتاب درسی شما تدریس نشده ولی جملاتی در سال هفتم داریم که این نکته در آن رعایت شده است.

مثال: كم «قل» فی بداية هذه السور؟ ص ۳۳

مثال قرآنی: تلك آيات الكتاب الحكيم

تلك المدارس جميلة

به طور کلی برای جمع هایی که بر انسان و صفات آن دلالت نکند از قواعد مفرد مونث استفاده می کنیم. مثال:

هذه ملابس جميلة، ملابس رجالية (درس ۵ ص ۴۳)

حفظ هذه الجملات الذهبية (درس ۶ ص ۴۸) ما هي أيام الأسبوع؟

ما هي الألوان؟ ما هي فصول السنة؟ (درس ۱۲ ص ۸۲)

نکته ۳: هر گاه اسم بعد از «هولاء، اولئک» (ال) داشته باشد این اسم های اشاره به صورت مفرد ترجمه می شوند.

هولاء المعلمون، واقفون: این معلم ها ایستاده اند.

اولئک المعلمات، واقفات: آن معلم ها ایستاده اند.

۳: **جمع مکسر** : جمع برخی اسم ها «مکسر» یعنی شکسته است . در این جمع شکل مفرد کلمه تغییر می کند .

مانند : علم ← علوم مسجد ← مساجد مفتاح ← مفاتیح
 کنز ← کنوز حدیقه ← حدائق حجر ← احجار
 خشب ← أخشاب یوم ← ایام طالب ← طلاب
 شجر ← أشجار ولد ← اولاد عبرة ← عبر

یاد آوری : برخی اسم ها هم با علامت «ون وین» جمع بسته می شوند و هم به صورت مکسر به کار می روند . مانند : طالب : طالبون ، طالبین ، طلاب

کاتب (نویسنده) : کاتبون ، کاتبین ، کُتّاب (نویسندگان)

عامل (کارگر) : عاملون ، عاملین ، عمّال (کارگران)

عالم (دانشمند) : عالمون ، عالمین ، علماء

جدول اسم اشاره : انواع اسم ↓ مذکر ↓ مونث ↓

مفرد	هذا (ذک)	هذه (تلك)
مثنی	هذان	هاتان
جمع	هؤلاء (اولئک)	هؤلاء (اولئک)